

Θὰ κάνω κι αὐτὴ σιγὰ σιγὰ, μὲ τὸ κολαί μου, νὰ ἰδῶ τ' ἀποτελέσματα . . .

Ἄν τύχει, κατὰ πῶς μοῦ λέει καὶ τούτῃ ἡ μαμμή, ποῦ εἶναι φωστήρας, ἂν τύχη καὶ πιάσω παιδί, πρέπει νὰ γράψεις στὶς ξαδερφάδες μου νὰ ρηθῶνε. Λέει ἡ μαμμή πὼς δὲν πρέπει νὰ πιάσω τίποτα στὸ χέρι μου. «Μακριὰ ἀπὸ βάρη!»

Καὶ πρόσεξε μὴ μὲ σιγχίσεις «Μακριὰ ἀπὸ σύγχιση.»

Ἄν γίῃει τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα πρέπει νὰν τὸ γράψεις ἀμέσως στὸν πατέρα μου νὰ καταχαρεῖ ὁ ἄμοιρος. Σκέψου τὴ χαρὰ του! Μιὰ μ' ἔχει μοναχοκόρη... Ἄμ' θὰ ξεκινήσει νᾶρθει, ποῖος τὸν κρατῆει ἄμα τὸ μάθει. Κεῖνος ξαίρεις τί μοῦ λέει μιὰ μέρα; «Μαριγούλα ἂν κίνεις γιὸ θὰ τὸν κάνουμε γεωπόνον, νὰ φροντίζει τὰ χτήματα νὰ βλέπει τὸ βίος του νὰ χαίρεται ἡ καρδιά του καὶ νὰ μὲ συχωράει κ' ἔμένα ἄμα πεδάνω.»

Ὁ ἄντρος της εἶχε φάει καὶ τὸ κρέας καὶ τὰ χόρτα καὶ μες ἀπὸνα κεσὲ ἔβγαλε ἕνα μεγάλο τσαμπὶ σταφύλι καὶ τῦβαλε σ' ἕνα καθαρὸ πιάτο ποῦ εἶχε τὸ νοῦ της νὰ τοῦ τὸ σπρώξει μπρουτά του. Κ' ἔτρωγε καὶ δροσιζότανε σιγὰ σιγὰ ρῶγα ρῶγα τὸν τραγανὸ ροδίτη.

Σὰν ἀπόφαγε χωρὶς νὰν τὴν κοιτάξει, χωρὶς νὰν τῆς μιλήσει, ἔβαλε σὲ μιὰ πίπα ἕνα τσιγάρο, πήρε καὶ μιὰ καρέκλα καὶ πήγε νὰ καθίσει στὸν ὄμορφο κῆπο ποῦ στόλιζε τὸ μοναχικὸ σπιτάκι. Κάπνιζε κι ἄρχισε νὰ σιγοτραγουδάει.

Ἐκεῖνη σκεφτικὴ, στὴν πόρτα ἀκουμπισμένη, κοίταξε στὰ σκοτεινὰ πρὸς τὸν κῆπο. Καὶ τὸν ἐμάντευε ὅπως κι ὅταν τὸν ἔβλεπε, ὠραῖο, καὶ φριτταζότανε πὼς ὅσες γυναῖκες τὸν ἐγνώρισαν τὸν ἀγαπήσανε τρελλά, καὶ τοῦ πήρανε πολλὰ, ποῦ ἔπρεπε τῶρα νὰν τὰ εἶχε ἡ ἴδια καὶ νὰν τὰ χαίρεται . . .

Σὲ μιὰ στιγμή τῆς φάνηκε τόσο ὠραῖο τὸ τραγούδι του σὰ νάτανε δοξάρι τοῦ βιολιοῦ ἀπάνω στὴν καρδιά της καὶ τὴν ἄγγιζε . . . Καὶ τοῦ φώναξε μὲ παρακλήση καὶ μὲ πάθος μὲ τὴ χωριάτικη προσφορὰ της.

— Πάψε γιατί μ' ἔκαψες!

Στὸ ἀκουσμα τῆς φωνῆς της τρόμαξε καὶ τὸν ἐντράπηκε, καὶ δῆθεν ἀστεία πρόσεξε.

Μ' ἔκαψες, ποῦ νὰ καεῖς

Σὰν τὴν λαμπάδα τῆς Λαμπρῆς.

I. I.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ (1887-1920)

ΚΑΒΑΦΑΚΗΣ

Ἐνα πρωί, στὰ 1892, θυμᾶμαι, ὁ Πολὺ βίος Δημητρακόπουλος μὲ ὀδήγησε σ' ἕνα ξενοδοχεῖο ποῦ βρισκότανε τότε πίσω ἀπὸ τὴ Βουλῆ, στὴ δεξιὰ γωνιὰ τοῦ δρόμου Κολοκοτρώνη καὶ Νίκης. Ἐνας νέος, πλούσιος, ποῦ εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ — δὲν ὠρίζε τὸ μέρος — ἤθελε νὰ βγάλει μιὰ ἐφημερίδα καὶ τοῦ εἶχε ἀναθέσει νὰν τοῦ βρεῖ ἕνα δημοσιογράφον Ἀθηναῖον νὰν τὴν διευθύνει. Ὁ Πολὺ βίος διάλεξε μένα — σπολλάτη του!

Πήγαμε στὸ ξενοδοχεῖο καὶ μᾶς ὀδηγήσανε σὲ μιὰ κάμαρα ὅπου ἕνας νέος, μὲ παρουσιαστικὸ ἐπιβλητικὸ, μὲ μαῦρη μακριὰ ρεντιγκότα, μὲ χρυσὴ βαριά καδένα, μᾶς περιέμενε.

— Ὁ κύριος Ἀντρέας Καβαφάκης, ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ!...

Χαιρέτησα.

— Καθίστε! μᾶς εἶπε ἀργά, σιγανά, μ' ἐπίσημο τόνο. Τὸν τόνο αὐτόνε καὶ τὸ ἴδιο χρῶμα τῆς φωνῆς τὰ κράτησε σ' ὅλη τὴν

κουβέντα καὶ ἀργότερα παρατήρησα, πὼς ἡ κουβέντα του, ἔτσι ποῦβγαίνε ἀπὸ τὸ στόμα του, ἐπίσημη, μυστηριώδικη, σὲ ἀνάγκαζε νὰ φαντάζεσαι, νὰν τὸ πιστεύεις, πὼς κᾶτι σοβαρὸ καὶ σοφὸ σοῦλεγε, κι ἂς μὴ σοῦλεγε τίποτα— ἀέρα καβουρντιστό.

— Θέλω νὰ ἐκδώσω μιὰ ἐφημερίδα σοβαρὰν, ἀνεξάρτητον, ἐφημερίδα κύρους λ. χ. ὡς εἶναι τὸ Παρισινὸν «Temps» ἢ τὸ Ἰταλικὸν «Corriere della serra»...

— Χρειάζονται χρήματα πολλὰ γιὰ μιὰ τέτια δουλειά! τόλμησα νὰ παρατηρήσω.

— Ἀναμένω τσὲκ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ...

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀγγαρεύτηκε ὁ τυπογράφος Γεώργιος Καλλέργης νὰ μᾶς βγάλει, συνεταιρικὰ, τὸ «Παναθηναῖον», ἕνα ἐντυπον, ἐφημερίδα καὶ περιοδικὸ μαζί, μὲ ὀχτὼ σελίδες, στὸ σκῆμα πάνω κάτω τοῦ σημερινοῦ «Νουμᾶ». Ἐγὼ θὰ διευθύνω τὴν ὕλη. Ὁ Καβαφάκης θᾶγραφε τὰ σοβαρὰ πολιτικὰ ἀρθρα, ὁ Καλλέργης θᾶβαζε τὰ ἔξοδα

καὶ τὸ «Παναθήναιον» — ὁ τίτλος εἶτανε ἐφεύρεση τοῦ Καβαφάκη — θάβγαινε, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δυὸ ἢ τρεῖς φορᾶς τὴ βδομάδα, δὲν καλοθυμᾶμαι, ὅσο νάρθει τὸ ἀναμενόμενο «τσέκ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ» καὶ νὰ γίνεη καθημερινὴ ἐφημερίδα «κύρους».

Ἄπὸ τὰ πρῶτα πρῶτα φύλλα ἐγὼ ἄρχισα νὰ τραβῶ τὰ μαλλιά μου γιὰ τὰ πολύστηλα ἄρθρα τοῦ Καβαφάκη, πού, ὅσο καὶ νὰ τὰ πετσόκοβα, πολύστηλα μένανε, καὶ ὁ Καλλέργης νὸ τραβᾶει τὰ δικά του τὰ μαλλιά γιὰ τὴν κυκλοφορία, πού ποτέ της δὲ ζύγωσε τὰ ἑκατὸ φύλλα.

— Μὴ δειλιᾶτε, ἐχρησιμοδοτοῦσε ὁ Καβαφάκης, καὶ ἡ κυκλοφορία θὰ μᾶς ἔλθει μόνη της...

— Καὶ τὰ ἐξοδα; ρωτοῦσε μὲ ἀπόγνωση ὁ Καλλέργης.

— Ὅσον οὖλο καταφθάνει καὶ τὸ ἀναμενόμενον τσέκ...

Καὶ ὁ ἐπίσημος τόνος του μᾶς καθησυχάζε.

Εἶχαμε βγάλει τέσσαρα ἢ πέντε φύλλα, — ὁ Καλλέργης, πού πλήρωνε, θὰ θυμᾶται καλύτερα τὸν ἀριθμὸ — ὅταν ξαφνικὰ χάσαμε τὸν Καβαφάκη. Εἶχε νὰ φανεῖ σὺ τυπογραφεῖο Δεληγιάννη, ὅπου δούλευε ὁ Καλλέργης

συνεταιρικὰ, τέσσερες πέντε μέρες καὶ αὐτὸ εἶχε ἀρχίσει νὰ μᾶς ἀνησυχεῖ.

— Πῶς δὲ φάνηκε; Μήπως τοῦ συνέβηκε τίποτα; Μήπως τὸ τσέκ;... ρωτοῦσε ἀνήσυχος ὁ Καλλέργης.

Πῆγα στὸ ξενοδοχεῖο του νὰ μάθω. Πρὶ ρωτήσω, μὲ ρώτησε ὁ ξενοδόχος:

— Μήπως εἶδατε τὸν κ. Καβαφάκη;

— Ὁχι! Ἔχω πέντε μέρες νὰ τὸν ἰδῶ...

— Κ' ἐγὼ ἄλλες τόσες... Τὴν τελευταία φορὰ πού τὸν εἶδα, εἶτανε καταστενοχωρημένος γιὰ τὸ εἶχαν κλέψει τὴ νύχτα λαποδύτες στὴ δένδροστοιχία πού ρέμβαζε, τὸ χρυσό του τὸ ρολοῖ καὶ τὴ βαρύτερη καδένα του. Ἄπό τότε...

— Τὶ γίνε; ρώτησα ἀνήσυχος.

— Φοβοῦμαι, μοῦ εἶπε ὁ πονηρὸς ξενοδόχος χαμογελώντας, μήπως, ἐπειδὴ ἀργοῦσε νάρθει τὸ τσέκ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, πάει νὰν τὸ μετακομίσει ἐδῶ μοναχὸς του...

— Ἴσως...

— Μὰ αὐτὸ θάναί μοῦ εἶπε μὲ βεβαιότητα.

Καὶ ἡ βεβαίωση τοῦ ξενοδόχου καθησυχάσε καὶ μένα καὶ τὸ δύσμοιρο Καλλέργη.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΗΤΣΟΥ ΑΝΘΕΜΗ

Τ Ο Κ Ρ Ι Μ Α

—2—

Τὴν τρίτη μετὰ τὸ γάμο ἡμέρα ὁ Παῦλος ξύπνησε μὲ μιὰ μικρὴ ἀνησυχία. Δὲν εἶχε κοιμηθῆ καλά. Κάποια σκέψη τόνε βασάνιζε. Σηκώθηκε καὶ δοκίμασε νὰ ξαναρχίσῃ τὴ μελέτη, πού εἶχε διακίψει ἀπασχολημένος στὶς ἐτοιμασίες τοῦ γάμου. Ἄνοιξε τὸ βιβλίο, μὰ ὁ νοῦς του ἔτρεχε καὶ τὸ ξανάκλεισε. Ἡ ἴδια σκέψη κυριαρχοῦσε στὴν ψυχὴ του.

Σηκώθηκε, ἄνοιξε τὴ μικρὴ πορτοῦλα καὶ μπῆκε στὸ μεγάλο περιβόλι. Ποῦ ἄλλοῦ μπορούσε νὰ διασκεδάσῃ. Ἀνάπνευε βαθιὰ καὶ προχωροῦσε στὸ σπῆτι τῆς Μαρίας. Τὴ βρῆκε καθισμένη σὲ μιὰ καρέκλα φάθινη. Κεντοῦσε. Ἄμα ἄκουσε τὰ πατήματά του, σήκωσε τὰ μάτια τῆς, χαμογέλασε καὶ εἶπε.

— Κάτι πρωινός.

— Δὲν μπορούσα νὰ διαβάσω σήμερα καὶ ἤθελα νὰ πάρω ἀέρα. Μπῆκα στὸ περιβόλι σου καὶ ἔτσι προχώρησα. Ἀλήθεια εἶναι πρῶτ' ἀκόμα, δὲν τὸ συλλογίστηκα.

— Τὶ πειράζει. Μιὰ στιγμή νὰ τελειώσω τὴ βελονὰ καὶ πάμε γιὰ σῦκα.

Ἡ Μαρία ἔσκυψε στὸ κέντημά της. Ὁ Παῦλος τῆνε κοίταζε μὲ κάποια ταραχή. Ἐπειτα τῆς εἶπε:

— Μαρία, δὲν ἀφήνεις τὸ κέντημα νὰ μιλήσουμε.

— Ὅπως θέλεις.

— Μαρία, τώρα πιά ξένοιασα. Εἶμαι ἐλεύθερος. Ὁχι πὼς μπορούσα νὰ ἐργασθῶ γιὰ τὴν Κάτινα, ἐκείνη εἶτανε μόνη της ἀξία. Εἶχα ὅμως ἔννοια ποιό νε θὰ πάρῃ καὶ ἂν θὰ ἀποκαταστηθῇ καλά. Δόξα σοὶ ὁ Θεός, πῆρε καλὸν ἄντρα.

— Καλὸς καὶ ἀξιος, μακάρι ὅλα τὰ κορίτσια.

— Μαρία, κάτι ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ. Τρεῖς ἡμέρες τώρα τὸ συλλογιέμαι.

Ἡ Μαρία διάβαζε στὰ μάτια τοῦ Παύλου, πού εἶτανε γεμάτα φῶς.

— Μαρία, θὰ εἶμαι εὐτυχισμένος, ἂν θελήσης νὰ